

“RAHMET KAPISI” ULUSLARARASI KENAN RIFÂÎ SEMPOZYUMU – TEBLİĞ ÖZETLERİ

“DOOR OF MERCY” INTERNATIONAL KENAN RIFAI SYMPOSIUM – ABSTRACTS

Arzu Eylül YALÇINKAYA

Kenan Rifâî'nin Mesnevî Şerhi

Ken'an Rifâî'nin mesnevî şerhinin en önemli özelliği irticâlen yapılmış olmasıdır. Kendisi dergâhların açık olduğu dönemde 1908-1925 yılları arasında Fatih'deki mülkiyeti kendilerine ait olan Altay dergâhında haftada bir gün mesnevî sohbetleri/takrîrleri yapıyordu. Söz konusu sohbe ait ders notlarının birinci cilde ait olanları başta Sâmîha Ayverdi olmak üzere kendilerinin seçkin öğrencilerinden oluşan bir grup tarafından derlenerek basılmıştır. Bu çalışmada konunun bilinen yönüne ek olarak söylenmek istenilen, Ken'an Rifâî'nin Mesnevî'nin altı cildini bahsettiğimiz usûl ile en azından başından sonuna bir defa şerh etmiş olduğu ikinci defa şerhe başladığında ise 1925 yılında tekke ve dergâhların kapatılması sebebiyle bu faaliyetin yarım kalmış olduğudur. Mesnevî sohbetleri notlarından kendisinin şerh usûlüne dâir tespît edebildiğimiz husûslar şöyle özetlenebilir: Ken'an Rifâî'nin Mesnevî şerhi, bize klasik şerh metodunu hatırlatmaz. Ken'an Rifâî, Mesnevî yi bazen beyit beyit şerh ederken bazen de anlaşılma kolaylığı sebebiyle toplu mânâ verir. Tercümenin Türk dilinin o zamanki kullanımına uygun bir lisan ile yapıldığı anlaşılmaktadır. Öyle ki bazı ifâdelerin akıcılığından sanki metnin aslının Türkçe olduğu hissini veren bir tabîlik duyulur. Beyitte geçen âyet ve hadislerin açıklaması yapıldığı gibi ilgili görülen diğer âyet, hadis ve sahâbe sözlerine de yer verilmektedir. Günlük hâdiselere dikkat çekilir. Sırasında bir beytin şerhi ve onunla ilgili bir âyetin tefsîri ışığında, ilgili hâdiselere karşı takınılması gereken tavır belirlenmektedir. Bu, kadim bir metinden pratik bir neticeye varmaktır ki, metni yeniden yorumlamaktan çok -bugünkü tâbirle -metni güncellemek olarak kabul edilebilir.

Ken'an Rifâî'nin Mesnevî'yi şerh ederken kullandığı üslûbun Mesnevî'nin sâde ve herkes tarafından anlaşılabilirliğini esâs alan üslûbuyla benzerlikler gösterdiğini söylenebilir. Âyet ve hadisler, sahâbe-

den hikâyeler, tarihî hâdiseler, günlük hayattan alınan örneklerle yapılmak istenen; açık ve anlaşılır olmak ve bu sûretle sâliklere daha faydalı olabilmektir. Ken'an Rifâî'nin bu üslûbu içerisinde şerhedilen Mesnevî, yıllar önce yazılmış bir eserden çok; yaşadığımız hâdiseleri yorumlayan, yeni ve dinamik bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mesnevî şerhi esnâsında araya çeşitli sûflerin hayat hikâyeleri, kerâmet öyküleri, şiirleri ve ilâhîleri girer. Pozitif ilimlerden örnekler verilir ya da gündeme ait konulara değinilir. Doğu ve batı klasiklerinden alıntılar, Kitab-ı Mukaddes'ten bölümler de zaman zaman metine açıklık kazandırmak için aktarılır. Âdetâ mesnevî şerhi vesîlesiyle bütün bir dînî, tarihî ve sosyal miras tazalener ek yüz gösterir, geçmiş ve an bu ameliyede birlik olur. İşte bizce Ken'an Rifâî'nin şerhinin en orjinal tarafı, Ken'an Rifâî'nin İslâm'ın ve İslâm tasavvufunun bütün gâyesi olan tevhîdî; birliği ilhâm eden bir mesnevî şerhi üslûp içerisinde vermiş olmasıdır.

Kenan Rifai's Commentary on Masnawi

The most important aspect of Kenan Rifai's commentary on the Masnawi is that it was extemporized. During the period between 1908-1925 when dervish lodges were permitted, he would hold a weekly masnawi discourse/recitation in the Altay dargah--whose deed belong to him--in Fatih. The class notes from these discourses belonging to the first volume were collected by a group of his eminent students, Samiha Ayverdi foremost among them, and thus published. What this study wishes to add to what is already known is that Kenan Rifai had completed a commentary on all six volumes of the Masnawi, and had begun a second commentary when this activity was left unfinished due to the law in 1925 outlawing dervish lodges. The particular points which we have determined from the Masnawi discourse notes on his style of commentary can be summarized as follows: Kenan Rifai's Masnawi commentary does not remind us of classical commentary methods. While on occa-

sion Kenan Rifai commented couplet by couplet, he would also sometimes do a collective explanation in order to facilitate ease of understanding. It is understood that the translation was done in a manner appropriate to the Turkish language of the period. This is to such an extent that the flow in some of the expressions brings to mind a feeling that the original text was actually in Turkish. While there are explanations of the verses and hadiths that are present in the couplet, other related verses, hadiths, and sayings of the Companions of the Prophet Muhammad are also given. Attention is given to daily matters. During the course of explaining the verses and hadiths within a couplet, the manner in which a person should act in the face of a specific daily matter is also identified. This is to arrive at a practical conclusion from an ancient text and this--in today's expression--can be accepted more as updating the text rather than commenting on it.

It can be said that the style Kenan Rifai used in his commentary of the Masnawi is similar to the simple and understandable-by-everyone style that is essential for the Masnawi. The aim of using verses and hadiths, stories from the Companions of the Prophet Muhammad, historical events, and examples from daily life is to be clear and understandable and thus to be of better use to the wayfarers. The Masnawi that is thusly commented upon comes in front of us not as a work that has been written many years ago but rather as a new and dynamic work that interprets the events of today.

Throughout the commentary of the Masnawi, there can be found the life stories, miraculous deeds, poems, and hymns of various Sufis. Examples are given from hard sciences, or references are made to topics of the time. Sometimes excerpts from eastern and western classics as well as parts of the Qur'an are used in order to bring clarity to the text. It is as though in this Masnawi commentary a sort of religious, historical and social inheritance is brought to the fore after freshening up, with the past and the present coming together for this aim. And thus for us, the most original aspect of Kenan Rifai's commentary is that Kenan Rifai brings the tawhid, the unity that is the entire aim of Islam and Islamic tasawwuf to the style of his commentary.

Asuman KULAKSIZ, Dr. (MD)

Bir Devri Aydınlatan Meşkûre Anne

Hepimiz biliyoruz ki insan olabilmek herkese nasip değil. Hal böyle iken olabilenleri tanımak anlamak, örnek almak gerek:

Meşkure Sargut Kenan Rifai Hazretlerinin yetiştirdiği bir güzel insan. Gülü seven, gül kokan bir Hak aşığı. Hocasına adanmış bir ömür; bilgisini, sevgisini, ilgisini, varını yoğunu vermeye adanmış yıllar; ışığı ile aydınlattığı sayısız öğrenci, dost, ihvan. 1925 yılında, Rifai bir baba ve Kadiri bir annenin üçüncü evladı olarak dünyaya geldiğinde, Ondan dolayı şükür edilen anlamına gelen Meşkûre adını bizzat Kenan Rifai Hazretleri koyarak ilerde nasıl faydalı bir vücut olacağına işaret etmiş olurlar.

Kundağı ile içine girdiği Dergah-ı Şerif'ten 2013 yılında kefeni ile çıkar. Efendisinde tevhid sırrına ermiş, hayır ve şeri Allahtan bilmiş, sabır ve şükür ile yoğrulmuş bu er kişi, yazarak, okuyarak, anlatarak, en önemlisi de yaşayarak, Efendisinden gördüğü, öğrendiği Peygamber Ahlakının inceliklerini öğrencileri ve evlatları ile paylaşmıştır. Toplumun güzel ahlak sahibi bireyler yetiştirmesine vesile olabilecek dernek ve vakıfların kurucu üyesi olmuş, bu kurumlarda son nefesine kadar çalışmış, hizmet etmiştir. Evet yüzlerce kişinin Meşkûre Annesidir O... İslamın güler yüzüdür. Her daim huzurda olduğunun bilinci ile hep huzurlu, hep huzur aşılayan; Sahipden geldiklerinin bilinci ile maddi manevi her güzelliğin tadına varan; içi dışı bakımlı, şık, temiz... Gülü seven, gül kokan bir Hak aşığı...

Mother Meşkure Enlightening Her Time

We all know that being a human is not the privilege of everyone. As such, it is necessary to meet, understand, and take as an example those who have achieved this:

Meşkûre Sargut is a beautiful human raised by Kenan Rifai. She is a rose-loving, rose-smelling lover of Truth. A life dedicated to her teacher; years given over to distributing her knowledge, love, attention, and everything she has; countless students, friends and

brethren illuminated by her light. When she came into this world in 1925 as the third daughter of a Rifai father and Qadiri mother, Kenan Rifai himself gave her the name Meşkûre meaning 'one due to whom we are thankful', thus pointing to what a rewarding presence she would be in the future. The dargah she had entered as a baby in swaddles she only left in her shroud in 2013. She was one of the rijal; she reached the secret of unity in her teacher and learned that both good and bad come from Allah. She was molded with patience and thanks, and she shared the specifics of the Prophet's beautiful conduct which she had learned from her teacher with her students and children through writing, reading, relating, and most importantly, through living them. She was among the founding members of many associations and endowments that would be a means of raising people of beautiful conduct and worked and served in these organizations until her last breath. Yes, she is the Meşkûre Mother of hundreds of people...She is the smiling face of Islam. Always peaceful and constantly spreading peace around herself by her awareness that she was always in the Presence; enjoying every material and spiritual beauty knowing that they all come from the Creator; well-kept on the outside and inside, elegant, clean...a rose-loving, rose-smelling lover of Truth...

Bruce B. LAWRENCE, Prof. Dr.

Peygamber'in Yükselişi: İbn Arabî, Şeyh Muzaffer, Ken'an Rifâî

Hiz. Muhammed'in hayatındaki en etkileyici hikâyelerden biri Mekte'den Kudüs'e olan yolculuğundan sonra Cennet'e (Mirac) yükselmesidir. Bu göğe doğru olan yükseliş, kutsal kitap Kur'an'daki Necm Sûresi'nde şöyle anlatılır:

İnmekte olan yıldız andolsun ki,
Arkadaşınız (Muhammed) sapmadı, azmadı.
O hevâdan (arzularına göre) konuşmaz.
O(nun konuşması kendisine vahyedilenden) başkası değil.
Onu, müthiş kuvvetleri olan biri öğretti.
(Ki o) akıl ve görüşünde kuvvetli bir melektir, Hemen (gerçek meleklik şekliyle) doğruldu.
O, en yüksek ufukta idi.

Sonra (Cebrail) ona yaklaştı ve (aşağıya doğru) sarktı.
Onunla arasındaki mesafe, iki yay kadar, yahut daha az kaldı.

İlk katta birçok melek ve Âdem Peygamber tarafından karşılandı. İkinci kata gelince kendisini diğer peygamberler, İsa ve Yahya Peygamber selâmladı. Üçüncü katta Yusuf ve Süleyman Peygamberlerle karşılaşıırken dördüncüde Musa, annesi, Firavun'un eşi ve Hz. İsa'nın annesi Meryem ile karşılaştı. Beşinci kata geldiğinde İsmail, İshak, Yakup ve Lut Peygamberlerle karşılaştı ve sonrasında altıncı katta İdris ve Nuh Peygamberlerle karşılaştı. Yedinci katta ise kendisini bekleyen diğer bir melekler korosuyla gözleri kamaştı. Ortalarında ise İbrahim Peygamber vardı. İbrahim Peygamber kendisini sıcak bir şekilde karşıladıktan sonra O'nu Sidretü'l Müntehâ'ya doğru olan yolculuğu için uğurladı.

Bu hikâye çok net bir şekilde anlatılmışken, yorumlanışı çok çeşitlilik gösterir. İbn Arabî ile Şeyh Muzaffer arasında Hz. Muhammed'in hangi katta hangi peygamberi ve peygamberi yakini gördüğü ile ilgili fikir ayrılığı bile vardır (Yukarıdaki liste Şeyh Muzaffer'den alınmıştır). Fakat Ken'an Rifâî'nin açıklamasını Mesnevî'deki yorumundan alındığı şekliyle özel kılan şey, Peygamber'e ait yükseliş ile her bir müminin kalbindeki yükseliş arasındaki bağıdır. Bu son nokta, yazımın ana merkezini oluşturmaktadır.

The Prophet's Ascent: Ibn 'Arabi, Sheikh Muzaffer, and Kenan Rifai

One of the most arresting narratives in the life of the Prophet Muhammad concerns his ascent to Heaven (miraj), after his journey from Mecca to Jerusalem (isra). The vertical ascent is evoked in Surat al-Najm, from the Noble Book, the Holy Quran:

By the star when it sets,
Your companion neither worries nor frets
Nor does he ever speak with regrets.
It is only revelation that he begets,
It is One mighty in power who projects,
And propels him upward to what perfects,
Far beyond the horizon where the sun sets,

Nearer and nearer to the source he trajects,
So close that a mere bowline between them intersects.
Q 53:19 (translation by Shawkat Toorawa)

At the first level many angels and the Prophet Adam greeted him. At the second level of heaven it was other prophets, Jesus and John the Baptist, who hailed him. At the third level he met Joseph and Solomon, while at the fourth level he encountered Moses, his mother, and Pharaoh's wife, along with Mary, the mother of Jesus. Arriving at the fifth level, he met the prophets Ishmael, Isaac, Jacob and Lot, then the prophets Idris and Noah at the sixth, until finally at the seventh level he was dazzled by yet another chorus of angels. In their midst was the Prophet Abraham. Abraham greeted Muhammad warmly before bidding him farewell as he journeyed on to the Lotus Tree.

While the narrative is taut, the differences in its interpretation are manifold. Between Ibn 'Arabi and Sheikh Muzaffer there is even a disagreement about which prior prophets, and prophetic relatives, the Prophet Muhammad met at each level (the above list comes from Sheikh Muzaffer), but what exceptionalizes Kenan Refai's account, as derived from his commentary on the Masnavi, is the correspondence between the Prophetic ascent and the ascent in the heart of each believer. It is this last point that I will develop in the core part of my paper.

Dilek GÜLDÜTUNA, Dr. (MD)

Kenan Rifâî ve Hakk'ın Aynası Olarak Kadın

Tasavvuf tarihinde Hakk'ın zuhur ve tecellisini anlatmada kulanılagelen kadınlık mefhumu, en menfiden, en müsbete bazen dünyanın, bazen nefsin, bazen kâmil insanın ve aşkın birbirine zıt gibi görünen anlatımlarının ortak sembolü olmuştur ki bunların hepsi Hakk'ın sûretine ayna olarak yaratılmışlardır. Ken'an Rifâî Hz. kadınlık mefhumunun iki yönü olduğunu söyler, tıpkı dünya gibi, kadınlığın da bir tarafı nur bir tarafı zulmettir; bir yönü hayvâniyet cephesi ve bir yönü de kadınlığın hakiki yüzü ve manasıdır.

Ken'an Rifâî Hz. bu âlemin Hakk'ın sûreti olarak yaratıldığını, onun için de en güzel surete sahip olduğunu, her zerresinin bir güzellik

kaynağı olduğunu anlatmaktadır. Ona göre güzeli karanlık ve çirkin gösteren sadece insanın kendi nefsi, kendi varlığıdır. Kuran-ı Kerim'de "Biz her şeyi tek bir nefisten halk ettik ve eşini de ondan halk eyledik" buyrulmaktadır. Eğer Havva yaratılmasaydı ve erkek kadınla sakin olmasaydı, yalnız ilahi tecellilere dalıp başka hiç bir şeyle sakin olamazdı. Nasıl ki Havva zuhura geldi ve Adem onu karşısında görmekle teselli bulduysa, mücerret olan ruh ta kalbe gelip onunla izdivaç ederek nefis doğmuş ve ruh ta nefse tâbi olmuştur. Nefs aslında insana verilmiş büyük bir nimettir; o hamlığınca sıyrılınca, ruh, eziyet etmiş olduğu bu nefse acır ve ettiklerine üzülür. İnsan, kâmil olursa, elbette dışına hürmet eder. Ama cahil olursa onun hâkimi ve galibi olur. Kadın, esas itibariyle erkeğin yoldaşı, haldaşı, sırdaşı, kendidir.

Ârifbillâh olanlar, Hakk'ın mutlak cemâlini, mukayyet cemalde görürler ve onda Hakk'ın nûrunu bulurlar. Hz. Ken'an Rifâî'ye göre böyle bir görüş ancak Allah aşkı ile kazanılabilir, hakiki aşka varmayan insan yeryüzünde daimi surette vücudu zindanında kalmaya mahkumdur. Bu sebeple ona göre insanları gerçek insan etme yolunda aşk tek öğretmendir.

Hz. Ken'an Rifâî'ye göre cemü'l-cem mertebesinde olanlar Allah'ı üç halde birden görme sırrına erenlerdir; Hakk'ın bu üç hâli ise Zât, Hâlik ve mahlûk hâlidir. Hz. Mevlânâ'nın "kadın Hakk'ın nurudur, mahlûk değildir, sanki Hâlik'tir" diye kabul edişi, kadının, hayâtın ve âlemlerin mânâsı olan yaratıcı kudreti bizzat şahsında en belirgin şekilde aksettirmesinden dolayıdır. Kadını sâdece cinsî zevk ve şehvetlerin bir tatmin âleti saymak bu yüzden de günahlı görmek basit ve iptidai bir zihniyetin eseri olduğu gibi, mahbûb-ı hakikinin aslına, hakikatine varmak için bir vâsıta, bir köprü bilmek ve ona göre hürmet etmek olgun bir görüşün ifadesidir ki bu da İslâmiyette kemâlini bulmuştur.

Kenan Rifai and Woman as Mirror Reflection of Allah, the Truth

Throughout the history of tasawwuf, the concept of woman has been used to mean the appearance and manifestation of Truth while also placed in both the most negative as well as in the most positive light and has been a common symbol of opposites such as

the world, the ego, sometimes the perfected human being, and love--all of which have been created to be as mirrors to the form of Truth. Kenan Rifai states that the concept of woman has two sides; like the world, womanhood's one side is light while the other is darkness; one side is animality while the other side is the true face and meaning of womanhood.

Kenan Rifai relates that this world has been created as a reflection of the Truth and thus that it has the most beautiful face and that each drop is a source of beauty. According to him, the only thing that shows beauty as dark and ugly is the human's ego and existence. In the Qur'an it is stated, "It is He who has created you out of one living entity, and out of it brought into being its mate." (Q 7:189) If Eve had not been created and man had not inhabited with woman, he would only have delved into divine manifestations and would not have been with anything else. Just as Eve appeared and Adam found solace in seeing her in front of him, so the spirit came to the heart and from their union the ego was born and the spirit became dependent on the ego. In reality the ego is a great blessing given to a person; once it sheds its rawness, the spirit feels sorry for the ego it has agonized and is saddened by what it has done. If the human becomes perfected, of course he respects the female. But if he is ignorant, then he becomes dominant and prevails over her. The woman is in fact the man's companion on the path, someone to share feelings and secret with, man himself.

Knowers of God see the Truth's absolute beauty in the limited beauty and find the Truth's light within it. According to Kenan Rifai, this view can only be gained through love of God and the person who cannot reach true love will be compelled to remain in the prison of their body in the world forever. For this reason according to him, love is the only teacher on the path of teaching humans how to truly be human.

According to Kenan Rifai, those who are at the level of jam al-jam are those who have reached the secret of seeing Allah in three states at once; the three states of Truth are Essence, Creator, and created. Mawlana's acceptance by saying "woman is the light of Truth, not a created but almost like a Creator" is due to woman reflecting most distinctly the creative force that is the meaning of life

and universe within herself. In this way, seeing woman as a tool for the satisfaction of sexual wants and desires and thus to regard her as sinful is the work of a simple and primitive mind. However, regarding her as a means, a bridge of arriving at the essence of the True Beloved and to reach reality and to thus respect her is the expression of a mature mind, and this has found its completion in Islam.

Ercan ALKAN, Yard. Doç. Dr.

Tasavvuf Tarihi Literatürü Açısından Seyyid Ahmed er-Rifâî Adlı Eserin Değerlendirmesi

Tasavvufî te'lif târihinde tarikat pîrlerinin hal tercümelerini ve menkıbelerini konu alan müstakil eserler önemli bir yekün tutar. Bu te'lif türünde bir pîrin yalnızca biyografisi ele alınmamakta, ilâveten tasavvufun nazarî ve amelî meselelerine de değinilmektedir. Dolayısıyla bu türlü eserler, muhtevâlarının kuşatıcı nitelikleriyle ve büyük oranda tarikat esaslarının sunulduğu metinler olma özellikleriyle öne çıkarlar. Ken'ân er-Rifâî tarafından 1340/1924 yılında yayımlanan Seyyid Ahmed er-Rifâî adlı eser ilgili te'lif türünün neredeyse bütün özelliklerini taşımakta olup tasavvufî mirâsın tanınması ve aktarılması adına dikkate değer bir yeri vardır. Biz bu tebliğimizde Ahmed er-Rifâî'nin terceme-i hâline ve menkıbelerine yer veren kitapların kısaca tanıtımını yaptıktan sonra Ken'ân er-Rifâî'nin adı geçen eserinin kaynaklarıyla birlikte literatürdeki yerini değerlendirmeye tâbi tutup nazarî ve amelî tasavvuf bakımından eserde öne çıkardığı muhtevâyı açığa çıkarmaya çalışacağız.

Evaluation of the book, 'Ahmed er-Rifai' regarding the literature of Tasawwuf History

In the history of tasawwuf publications, independent works on the states and feats of tariqa founders take up an important place. In this type of publication, it is not only the biography of a founder that is taken up; there is mention of tasawwuf's theoretical and practical topics as well. Thus these types of works come to the fore due to the wide range of their information and for being texts

wherein the fundamentals of the tariqa are presented. The book Sayyid Ahmad al-Rifai published by Kenan Rifai in 1340/1924 carries nearly all of the characteristics of this kind of publication and has a notable place for recognizing and passing on this tasawwuf inheritance. In our presentation, we will first shortly introduce the books that are about Ahmad al-Rifai's state and feats. Then, we will evaluate the place of Kenan Rifai's work alongside its sources within the literature and attempt to shed light on the content in terms of the theoretical and practical tasawwuf that is brought forward.

Eren BAYAR

Semiha Cemal: Aşkın Kalbi

Bu tebliğ Semiha Cemal Hanımefendinin kısaca hayatı ve eserleri hakkında bilgiler sunacak, eserleri hakkındaki görüşlere yer verecektir. Semiha Cemal'in tasavvufa bakışını ve hayatına nasıl geçirdiği irdeleyecek, Ken'an er-Rifâî ile olan ilişkisine aralarında geçen diyalogların da yardımıyla ışık tutmaya çalışacaktır. Ayrıca felsefi bir sorunsal olan kötülüğün kaynağına Semiha Cemal'in verdiği cevap, Semiha Cemal'in "Aşk" tarifi, Platon'un mağara benzetmesi gibi konular da tebliğde yer alacaktır.

Semiha Cemal: Heart of Divine Love (Aşk)

Brief information on Semiha Cemal's life and works. Views about her works.

Tasawwuf today; Semiha Cemal's view of tasawwuf, how did she apply it in her life? Kenan Rifai and Semiha Cemal.

Semiha Cemal's answer to the source of evil as a philosophical problem.

Description of love according to Semiha Cemal and Plato's cave allegory

The dialogue between Semiha Cemal and Kenan Rifai

Fahrünnisa BİLECİK, Yrd. Doç. Dr.

Ezelden Ebede İzzetlenmiş Bir İnsan-ı Kâmil: İlhan Ayverdi

Bu çalışmada Ken'an Rifâî Hazretleri'nin müstesna evlatlarından İlhan Ayverdi Hanımefendi tanıtılacaktır.

Kendilerinin hayat hikâyeleri, bu güzel insanı Rahmet Kapısı'na getiren hadiseler, Ken'an Rifâî Hazretleri, Mehmet Örtenoğlu Beyefendi ve Sâmiha Ayverdi Hanımefendi ile tanışmaları, yaptıkları hizmetler ve kurdukları müesseseler anlatılacaktır. Bunlar üzerinden İslâm'a, tasavvufa, topluma ve özellikle gençlere bakış açıları değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Gürbüz ERTÜRK, Mimar

Ümmü Kenan Dergâhı Hakkında Sunum

Sene 1908, Kenan Rifâî 41 yaşındadır. Annesi Hatice Cenân ile birlikte dergâh binasının inşaatına başlatılmasına karar verirler ve kısa zamanda da muvaffak olurlar. Kenan Rifâî resmi makamlardan, talim ve tedris işine başlayabilmek iznini de sıkıntı görmeden almıştır. 1908 meşrutiyetinin yeni idaresi dergâh açılış iznini verirken, bir taraftan da Maarif Nezareti bu dirayetli ve tecrübeli maarifçiye Darüşşafaka Müdürlüğü'nü vermiştir.

Şeyhi Hazreti Ethem, Manastır'a Kenan Rifâî'ye veda ziyaretine geldiğinde şunu söylemişti; "Sendeki bu mânâ yine sende kalmayın, insanlara dağıt." Bu emri alınca "ne yapmalıyım" diye düşünür ve Galatasaray Lisesinden yakın arkadaşı ile birlikte tekkeleri gezerek âdab erkân durumunu incelerler ve açılacak dergâhın düzenini belirlerler. Böylece harem ve selâmlıktan oluşan ve Altay Dergâhı ismiyle kurulan dergâh, daha sonra "ÜMMÜ KENAN DERGÂHI" ismiyle faaliyetlerine başlamıştır. İrşât başladıktan iki sene sonra; Çarşamba günlerini hanımlara sohbete, Perşembe günlerini Mesnevî şerhine, Cuma akşamlarını ise erkeklere zikre ayırmışlardır.

1908 yılında yapılan Ümmü Kenan Dergâhı, dergâhların kapatıldığı 1925 yılına kadar faaliyette bulunmuştur. O dönemde sadece İstanbul'da 300'ün üzerinde dergâh mevcuttu. Kenan Rifâî, bu kapatılma konusundaki görüşlerini "dergâhlar bir gün açılacaktır ama akademi olarak açılacaktır" şeklinde ifade etmişlerdir. Bu kapatılma kararını müteakip, dergâhın iç bölümlerinde ve semâhâne yapılan değişikliklerle ailenin oturabileceği mekânlar oluşturulmuştur.

Dergâh-ı Şerif, tam bir asır sonra yıkılma tehlikesi göstermiştir. 1988 yılında dergâh binasının varisleri tarafından 228 bin dolar değer biçilerek satışa çıkarıldığı duyulmuş ve mânevî evlâtlarınca yabancı başka bir ele geçmemesi için harekete geçilmiştir. Merhum Meşkûre Sargut ile kızı Cemâlnur Sargut'un büyük gayretleri ile bu para toplanarak Cenân Vakfı adına satın alınmıştır.

Rölöve çalışmaları gönül vermiş mimar evlatları tarafından tamamlanan ve yıkılma tehlikesi gösteren binanın bir an önce yapılması elzem hale gelmiştir. Yine Meşkûre Hanım ile Cemâlnur Hanım'ın gayretleriyle inşaat bedeli olan 400 bin dolar civarındaki paranın temini, bu işe gönül veren dostları tarafından sağlanmıştır.

Dergâh inşaatı sırasında beni çok etkileyen bir hususu belirtmeden geçemeyeceğim. Tarih 6 Ekim 2006. Artık kaba inşaat tamamlanmış, ince işlere başlanmıştır. En önemli inşaat kalemi kubbenin yapılıp yerine montajı idi. Maddî mânevî emeği geçenlerden 70-80 kişilik Efendi evlâdı orada hazır. Hazırlanan kubbe ceraskal ile yerine çekilmeye başlandığı sırada Kuran-ı Kerim'den ayetler okunuyor, ilâhiler söyleniyor ve dualar ediliyordu. Yerine çekilen kubbenin montajında kaynak ateşlerinin yere dökülmesi sırasında çıkardığı ışık ve muhteşem görüntü orada bulunanların sevinç gözyaşlarına mâni olamamıştı.

Bina 3 Ekim 2007 tarihinde tamamlanarak 21 Ramazanda dualarla hizmete açılmıştır. Bu tarih itibarıyla Ümmü Kenan Dergâhı; Cenân Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı ile Kenan Rifâî Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü olarak kullanılmaktadır.

Presentation About Dargah of Ummü Kenan

Year 1908, Kenan Rifai is 41 years old. He along with his mother Hatice Cenân decide to begin construction on the building of the dargah and are successful in a short time. Kenan Rifai has also received permission to begin training and education from the official places. While the new powers of the 1908 constitutional period were giving permission for the establishment of the dargah, the Ministry of Education also made this skillful and experienced learned person the principal of Darüşşafaka.

When his sheikh Revered Edhem had come for his goodbye visit in Manastir, he said the following to Kenan Rifai: "Do not let this meaning that is in you remain only with you, spread it to the people." Upon receiving this order, Kenan Rifai thinks of what he must do and, together with a close friend from the Galatasaray High School, they visit tekkes to investigate the rules of conduct and adab and determine the order of the dargah that is to be established. In this way, the dargah which was first established with the name Altay Dargah and was made up of the harem and selamlık parts later on continued its functions under the name "Ummü Kenan Dargah". Two years after starting, Wednesdays were set for discourse for women, Thursdays were for Masnavi commentary, and Friday nights were set apart for dhikr for men.

The Ummü Kenan Dargah established in 1908 functioned until the ban on dargahs in 1925. During this period in İstanbul alone there were more than 300 dargahs. Kenan Rifai expressed his views on this subject by saying "dargahs will one day be re-opened but as academies." Following this ban, the interior parts and the whirling area were changed in order to create spaces wherein the family could live.

Nearly a century later, the Dargah al-Sharif was in danger of being demolished. In 1988, it was heard that the dargah building was to be sold by the inheritors for 228,000 dollars. His spiritual children immediately mobilized in order to prevent the dargah from falling into foreign hands. Through the efforts of the late Meskure Sargut and her daughter Cemalnur Sargut, this money was gathered and the dargah was bought in the name of the Cenân Foundation.

Surveys of the building were done by dedicated architect disciples of Kenan Rifai and the reconstruction of the building showing signs of imminent collapse became absolutely necessary. Again through Meskure Hanim and Cemalnur Hanim's efforts, the cost of the building of around 400,000 dollars was obtained through the friends who had set their hearts to this effort.

I have to mention a matter that affected me very much during the construction of the dargah. The date was October 6, 2006. The rough work was finished and details were being filled in. The most important part of the building process was the construction and installation of the dome. About 70-80 of Kenan Rifai's students who had contributed both materially and spiritually were present. While the prepared dome was being lifted up into place, verses from the Qur'an were being recited, hymns sung and many prayers read. Due to the light and magnificent image created by the falling flames of the welding of the dome, the onlookers were unable to hold back their tears of happiness.

Construction was completed on October 3, 2007 and was opened to serve on 21 Ramadan with prayers. From this date on the Ummu Kenan Dargah has been in use by the Cenan Education, Culture and Health Foundation as well as the Kenan Rifai Tasawwuf Research Institute.

Hakan ALVAN

Ken'an Rifâî Hazretleri

Kenan Rifâî hazretleri, bir münevver ve sanatkar olarak ömrünü şiiir ve musıkide de hakikati anlamak ve anlatmaya adanmıştı. Onun musıkîye ilgisi erken yaşlarda zuhur ettiğinde henüz genç yaşta mürşidi Edhem Efendi'nin teşvikiyle ney üflemeye başlamıştı. Medine'deyken İdadî-i Hamîdî Müdürü vazifesindeyken gençlere hakikat dünyasından bir şeyler anlatmak için şiiirler yazıp bunları bestelemiştir. Bu yıllarda hatıralarına yansıyan bir sürü manevî hâller ve olaylar yaşarken bizzat Allah Resulü'nün (s.a.v.) iltifatlarına mazhar olmuştur. Kenan Rifâî hazretleri, yaşadığı manevî tecrübeleri şiiirleştirmiş ve bunları bestelemiştir. İstanbul'a dönüşünde inşa ettirdiği Rifâî Dergahı'nda postnişin vazifesind-

eyken sevenlerini irşadı sırasında musıkîyi hep önemli bir vasıta olarak kullanmıştır. Zamanla Fatih'teki bu Rifâî Dergahı etrafında devrin önemli müzik adamları toplanmış, dinî musıkîye önemli katkılar sağlamıştır. Kenan Rifâî hazretlerinin şiiirlerini kendisinin haricinde de besteleyenler vardı. Dergahın zakirbaşısı ve kendi dervîşi olan İzzettin Hümayî bunların başında gelir.

İzzeddin Hümayî Bey, Kenan Rifâî hazretlerinin güftelerinden oluşan kendi besteleri yanında mürşidinin kendi bestelerini daha sonra birlikte neşretmiş ve geniş halk kitleleriyle buluşturmuştur. Bu eser günümüzde Yusuf Ömürlü'nün düzenlemesiyle İlahiyat-ı Kenan adıyla tekrar Kubbealtı Neşriyat tarafından yayınlanmıştır. Zaman içinde birçok besteci tarafından bestelenen Kenan Efendi'nin şiiirleri; bugün tasavvuf müziği repertuarımızın çok değerli bir kısmını oluşturmaktadır. Makalemizde bu konular etrafında incelenecek ve Kenan Rifâî hazretlerinin müziğe dair görüşleri okuyucuya aktarılacaktır.

Hazrat Kenan Rifai

Kenan Rifai, as an intellectual and an artist, had dedicated his life to understanding and explaining reality through poems and music. When his interest in music was awakened at a young age, he was encouraged to begin playing the reed flute by his murshid Edhem Efendi. While in Madina as the principal of the İdadî-i Hamîdî, he wrote poems and composed them in order to explain something of the world of reality to the youth. While experiencing many spiritual states and events that are reflected in his memories, he was also blessed with the favors of the Prophet Muhammad (pbuh). Kenan Rifai put the spiritual experiences he had into poems and composed them. While sheikh of the Rifai Lodge he had built after his return to Istanbul, music was an important instrument in his irshad. In time, the age's important musical personas had gathered around this Rifai Lodge in Fatih and made important contributions to religious music. There were those other than Kenan Rifai who composed his poems. The lodge's dhikr leader and his own dervish, İzzeddin Humayi, was foremost among them.

İzzeddin Humayi bey published his own compositions of Kenan Rifai's lyrics alongside his murshid's and introduced them to the

general public. This work has been published by Kubbealti Nesriyat through the editing of Yusuf Omurlu with the name İlahiyat-i Kenan. Kenan Rifai's poems, which were put to music by myriad people over time, form a very valuable part of our tasawwuf music repertoire. In our article, this topic will be investigated thoroughly, and Kenan Rifai's views on music will be transmitted to the readers.

James MORRIS, Prof. Dr.

Öğretmen olarak Kenan Rifâî: Mevlânâ'nın Mesnevî ile İlgili Derslerinden Kazanımlar

Ken'an Rifâî gibi son derece önemli bir entellektüel ve mânevî şahsiyet hakkında pek azı İngilizceye tercüme edilerek ulaşılabılır duruma henüz gelmiş eserlerine dayanarak net bir şeyler söylemek oldukça zordur. Allahtan, kendisinin Mesnevî'nin birinci cildine yaptığı şerhin Victoria Holbrook'un elinden çıkmış başarılı tercümesi, Ken'an Rifâî'nin mânevî öğretisinin pek çok boyutuna etkin ve kapsamlı bir giriş yapma imkânı sunmaktadır. Hâliyle bizler de kendisiyle ilgili bu ilk çalışmada o kapsamlı kaynağa dayanarak ilerledik. Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin bu başlangıç kitabını onlarca yıldır çalışıyor ve (özellikle lisans öğrencilerine) öğretiyor olduğumuz için Ken'an Rifâî'nin öğretisinin ayırt edici özellikleri ve şahsî vurguları bu geniş çalışma içerisinde derhal kendisini göstermektedir.

Başlangıç olarak, bu pek zorlayıcı oluşuyla bilinen mânevî menkıbenin pek çok şerhi bulunduğu için, Ken'an Rifâî'nin eşsiz kişisel yaklaşımını diğer Mesnevî şerhleri ile –ki her birisi de hem öğrenciler hem de bu fevkalâde şiiirle ilk defa tanışanlar için belirli faydalar sunmaktadır- kıyaslamak oldukça açıklayıcı olacaktır.

Öncelikle Nicholson'un öncü niteliğindeki İngilizce şerhli ciltleri ile –ki bunlar Farsça edisyon kritiklerini de içermektedir- karşılaştırıldığında Rifâî'nin kitabı bu zor pasajlara, teknik terimler, âşinâ olunmayan târihî ve kültürel altyapı ve benzeri unsurlar açısından satır satır bir açıklama getirmemektedir.

İkincisi, Rifâî'nin yaklaşımı, Rûmî'nin karmaşık edebî belâgatının

yapısına, geçişlerine ve farklı ağızlarından seslenişlerine ya da Kur'an'ın belirgin özelliği olan sıçrama ve çoklu anlam ifade etme özelliğine gizemli bir şekilde ayna tutuşuna odaklanmamaktadır. Ayrıca Rifâî, kendisini her bir bölümü daha anlaşılır ve daha net bir hâle getirme amaçlı olarak yeniden ifâde etme kaygısıyla da kısıtlamamıştır. He ne kadar bu şekilde başlarsa da süreç içinde Mevlvî şeyhi İsmail Ankaravî'nin meşhur kapsamlı çalışması gibi Osmanlı döneminin muazzam şerhleri ile yakın âşinâlığını sıklıkla ortaya koymaktadır.

Bilindik edebî, filolojik ve târihî yaklaşımlar yerine, durmadan yenilenen keşif ve yeni anlayışların, tuzakların, zorlukların ve sadece her bir okurun kendi hayatının gerçekleri ile yanyana gelerek açığa çıkabilen öğrenme deneyimlerinin farkına varabilmek için sürekli okunması gereken bir çalışma olarak Ken'an Rifâî'nin eseri, esas mânevî hedefler ve Rûmî'nin bu başyapıtının hâkim olan maksadı çerçevesinde, onun, bizim sürekli değişen hâlimizi anlatmak için sürekli değişen rolüne sâdik kalmıştır.

Rifâî'nin çalışması, Rûmî'nin öğretileri ile ister istemez kişisel ve dinamik bir içsel ilişkiye girerek, sürekli ve dikkatli bir şekilde, mânevî olarak var olan "Allah Dostları'nın (evliyânın, enbiyânın ve erenlerin vb.) neredeyse zarûrî rehberliğine ve dönüştürücü mânevî rolüne her bir aşamada odaklanan bir mânevî eğitimin işlevsel içeriğini oluşturmaktadır. Bizim yazımız, onun Mesnevî şerhinin bu özgün odağının "nasıl" ve de "niçin"ini yakından incelemektedir.

Kenan Rifai as Teacher: Insights From His Lessons on Rumi's Masnavi

It is difficult to form a clear picture of such an important intellectual and spiritual figure as Kenan Rifai on the basis of the few English translations of his work that are as yet publicly accessible. Fortunately, V. Holbrooke's beautifully accomplished translation of his commentary on all of Book I of Rumi's Masnavi now provides an immense and wide-ranging introduction to many dimensions of his spiritual teaching, so we have naturally chosen to rely on that extensive source for this initial study. Since we have been regularly studying and teaching (primarily undergraduates) about this famous opening Book of Rumi's masterpiece for several decades, the

distinctive features and personal emphases of Kenan Rifai's teaching readily stand out throughout this lengthy work.

To begin with, since there are so many kinds of "commentary" on this notoriously challenging spiritual epic, it is revealing to compare Rifai's uniquely personal approach with other types of Masnavi commentary—each of which has its own particular usefulness for students and other newcomers to this extraordinary poem. First of all, Rifai's book does not offer a line-by-line elucidation of difficult passages, technical terms, unfamiliar historical and cultural background, and the like, as was partly provided in Nicholson's pioneering English commentary volumes that accompanied his Persian critical edition. Secondly, Rifai's approach does not focus on clarifying Rumi's complex literary rhetorical structures, shifting and multiple "voices" (and audiences), or his mysterious mirroring of the Qur'an's distinctive elements of scattering, ambiguity, etc. Nor does Rifai restrict himself to providing a clearer, more accessible overall paraphrase and summary elucidation of each section, though he usually does begin with that—and in the process, often reveals his close acquaintance with the extensive earlier Ottoman-era commentaries, such as the famous comprehensive work of the Mevlevi shaykh Ismail Anqaravi.

Instead of those familiar literary, philological, and historical approaches, Kenan Rifai's work remains faithful throughout to the original spiritual aims and governing intention of Rumi's masterwork, to its role as a constantly shifting "mirror of our present state"—and thus as a work whose reading is an unavoidably individual task of ever-renewed discovery and "recognition" of new insights, pitfalls, challenges, and learning experiences that can only be revealed by its juxtaposition with the actual realities of each reader's life. Building on that necessarily individual and dynamic inner relationship with Rumi's teachings, Rifai's work constantly assumes—and carefully constructs—an operative context of spiritual pedagogy that focuses at every stage on the practically indispensable guiding and transformative spiritual role of the spiritually present "Friends of God" (awliya', erenlar, anbiya', etc.). Our essay examines more closely the how—and the why—of this distinctive focus of his Masnavi commentary.

Juliane HAMMER, Doç. Dr.

Müslüman Kadınların Varlığına Amerika'da Karşı Çıkış, Toplumsal Cinsiyet ve İslamofobyaya

Dünya üzerindeki toplumlarda İslamofobyaya, Müslüman karşıtlığı, nefret suçları ve ırkçılık üzerine araştırmalar bağlamları, dinamikleri, tarihleri ve bu olguların siyasetlerini anlamamızı önemli ölçüde artırmıştır. Müslüman kadınlara yönelik Müslüman karşıtı propaganda ve faaliyetler toplumsal cinsiyet ayrımcılığı üzerinden yapılmakta ve böylece kavramsallaştırılıp, hedef haline getirilip, belirli yollardan onları etkilemektedir. Ancak bu konulara çok az dikkat edilmiştir. Bu sunumda Müslüman kadınlara eşzamanlı olarak saldırmak ve onları özgürleştirmek adına ortaya çıkarılan paradoksa yoğunlaşacağım ve cinsiyet ayrımcılığı üzerinden İslam düşmanlığına dair belirgin örnekleri vereceğim. Müslüman kadınları sadece kurbanlar olarak yeniden sunmaktan kaçınmak üzere Müslüman kadınların karşı duruşuna dair örnekleri paylaşacağım ve bu karşı çıkışın siyasetini, aynı zamanda çoklu eleştirilerin ağırlığını tartışacağım.

On Women's Bodies: Gender, Islamophobia, and Resistance in America

Research on Islamophobia, anti-Muslim sentiment, hate crimes, and racism has significantly increased our understanding of the contexts, dynamics, histories, and not least politics of these phenomena in societies around the world. Less attention has been paid to the particular ways in which anti-Muslim propaganda and acts are gendered and thus conceptualize, target, and affect Muslim women in specific ways. In this presentation, I focus on the seeming paradox of simultaneously attacking and liberating Muslim women and discuss specific examples of gendered Islamophobia. In order to avoid the re-representation of Muslim women as victims only, I then share examples of Muslim women's resistance and discuss the politics of such resistance as well as the burdens of multiple critique.

Mehmet DEMİRCİ, Prof. Dr.***Kenan Rifâî'nin "Seyyid Ahmed er-Rifâî" Kitabına Göre Hz. Pîr'in Ahlâkî- Mânevî Cephesi***

Kenan Rifâî'nin sağlığında neşrettiği kitapları arasında Seyyid Ahmed er-Rifâî büyük önem taşır. Rifâî'nin piri hakkındaki bu eser hâlen de Türkçe'de konusunda en değerli kitap olma özelliğini korumaktadır.

Kenan Rifâî kitabının mukaddimesinde istifa ettiği başlıca kaynakları zikretmek suretiyle, günümüzün ilmî metoduna uygun bir tavır sergilemiştir. Tebliğimizde bu eserden hareketle Seyyid Ahmed er-Rifâî'nin ahlâkî ve mânevî cephesine temas edilecektir.

Tarîkat pirlinin öne çıkan bazı özellikleri vardır. Ahmed er-Rifâî'nin husûsiyetini kısaca tevâzu, yokluk, acz, fakr, şefkat, merhamet, edep ve cömertlik olarak özetlemek mümkündür.

Hz. Pîr'in hayatında öyle tevazu davranışları var ki, gündelik aklımızla bize "bu kadar da olur mu?" dedirtir. Ama bu tür hareketlerin öyle mutlu sonuçları olur, bu davranışlar insanları öyle etkiler ki, sonunda insan o şekilde düşündüğü için kendi kendine mahcup olur.

Ahmed er-Rifâî Tevâzu hakkında şöyle der: "Yollar ayaklarla çiğnendikçe sağlam ve düzgün hâle gelir ve herkes o yola sapar. Derviş de nefsini kırar ve alçaltırsa, Allah katında iyiliklerin kaynağı ve rahatlık vesilesi olur." Ve hikmetli bir ifâdeyle noktayı koyar: "Değnek eğri olursa, gölgesi nasıl doğru olur?"

Günahkârca fiil işleyen bir kimseyi görünce, ona hüsni zanla bakılabileceğini hatırlattıktan sonra, kulaklara küpe olacak şu sözü söyler: "Ben kardeşlerimin ayıplarını gören gözü kör ettim."

Hz. Pîr cüzzamlılara gider, elbiselerini, saçlarını yıkar ve başlarının bitlerini temizler; onlara yemek götürür ve birlikte oturup yer, Cenâb-ı Hak'tan onlar için af diler ve kendisi için onlardan duâ isterdi.

Din farkı gözetmeksizin âciz ve yetimlerinin ihtiyaçlarını giderir, onlara hizmet ederdi, bu sebeple kendisine "Yetimler ve yoksullar babası" derlerdi.

Kenan Rifâî de Pirinin bütün bu özelliklerini davranışlarına aynen yansıtmış ve sohbetlerinde ilgili sözleri hep tekrarlamıştır. Meselâ bir toprak parçası olan kendi vücûdunu Hakk'ın varlığında eritmek gerektiğini söylerken, bunun metafizik boyutuna da değinir: "Yok olmayınca var olmazsın. Var olmayınca bekâ bulamazsın. Bekâ bulunca da ölümsüzlerden olursun."

The Moral-Spiritual Side of Hz. Pir According to Kenan Rifai's Book

"Sayyid Ahmad al-Rifai"

Among the books that Kenan Rifai published during his lifetime, Sayyid Ahmad al-Rifai carries great importance. This work about the founder of Rifaiyya continues to be the most valuable book in Turkish on this subject.

Kenan Rifai mentions the primary sources he used in the introduction to his book and thus demonstrates a manner appropriate to the academic method of our day. In our presentation, we will be talking about the moral and spiritual sides of Sayyid Ahmad al-Rifai by use of this work.

There are some characteristics of tariqa founders that come to the fore. We can summarize Ahmad al-Rifai's features as modesty, nothingness, powerlessness, poverty, compassion, mercy, adab, and generosity.

There are such acts of modesty in Hz Pir's life that with our current mindset they make us think, "To such an extent?" But these actions had such happy conclusions and affected people so much that eventually the person is ashamed for having thought thus.

On modesty, Ahmad al-Rifai says, "When paths are trampled underfoot do they become sound and smooth and then people begin to take it. If the dervish also breaks and lowers their ego, they become the source of goodness and the means of ease for God." And he ends with a wise expression: "If the cane is crooked, how can its shadow be straight?"

Upon seeing someone committing an act of sin, after reminding us that it is possible to regard in a good light, he states the following which we should always remember: "I blinded the eye that sees the failings in my fellow humans."

Hz Pir would go to lepers and wash their clothes and hair and clean their heads of lice; he would take food to them and eat it alongside them; he would ask for forgiveness on their behalf from God and he would ask them to pray for him.

Without differentiating based on religion he would take care of the needs of the powerless and orphans; he would serve them and thus he was called "the father of the orphans and poor."

Kenan Rifai exactly reflected Hz Pir's characteristics to his actions and always repeated the relevant expressions in his discourses. For example, when saying that it was necessary to melt this body made of earth in the existence of Truth, he touches on the metaphysical dimension of this: "Without being nothing you cannot exist. Without existing you cannot find perpetuity. Once you have found perpetuity you become one of the immortal."

Mohammad RUSTOM, Doç. Dr.

Hareketsiz Hareket

Bu tebliğde Ken'an Rifai'nin Hz. Mevlâna'nın Mesnevi'sine yazdığı şerhte geçen önemli bir ciheti tetkik edeceğiz. Hz. Ali'nin cihad esnasında yüzüne tüküren düşmanla karşılaştığı meşhur kıssa

hakkında onun muhteşem yorumunu çalışacağız. Tartışmamızın odak noktası Sufi'lerin gayrı görmemek ve "hareketsiz hareket" fikirleri hakkında olacaktır.

Actionless Action

This paper investigates a key aspect of Kenan Rifai's commentary on Mevlana's Masnavi, wherein he offers his sublime teachings on the famous tale of 'Ali b. Abi Talib and his encounter with the enemy who spat on him. The central Sufi ideas of detachment and "actionless action" will be the focal point of the discussion.

Mustafa TATÇI, Yard. Doç. Dr. & Melike Türkan BAĞLI, Doç. Dr.

Anadolu ve Rumeli'nin Fütuhâtı ve "Rifâî" Sarı Saltuk

Anadolu'ya gelen ilk Rifâî şeyhi olan Mahmud Hayrânî, üveysî yolla Ahmed er-Rifâî'den tasavvufî bir eğitim almıştır. Irak'taki Ümmü Âbide'ye giderek orada postnişin olan Ahmed Musta'cil'den zâhiren istifâde etmiş, üveysî yolla Ahmed er-Rifâî'den aldığı feyzi ona tasdik ettirmiştir. Anadolu'ya döndüğünde artık bir Rifâî şeyhidir. İbn Serrac "Tuffâhu'l Ervah ve Miftâhü'l İrbâh" adlı eserinde, mensubu olduğu Rifâî tarikatine bağlı şeyhlerin de dâhil olduğu 155 sûfinin menkıbelerini anlatır. Bu eser, Anadolu ve Rumeli'nin fethinde önemli bir rol oynadığı bilinen Sarı Saltuk'un mensup olduğu tarik konusunda bize yol göstermekte ve Sarı Saltuk'un silsilesini Seyyid Mahmud Hayrânî üzerinden Rifâîyye tarikine bağlamaktadır. Hacı Bektaş Veli'ye dair Velâyetnâme'de Sarı Saltuk, Hacı Bektaş-ı Veli'ye tarikaten müntesip gibi gösterilmekte, ancak Sarı Saltuk'un, Hacı Bektaş-ı Veli'ye tarikaten değil, ricâli gaybtaki görevi vesilesiyle bey'atlı olması dolayısıyla konunun yeniden değerlendirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Anatolia and Rumelia's Conquest and "Rifai" Sarı Saltuk

Mahmud Hayrani, the first Rifai sheikh to come to Anatolia, received his tasawwuf education from Ahmad al-Rifai in an uwaysi

manner. By going to the Ummu Abide in Iraq, he benefited from Sheikh Ahmed Musta'cil in an open manner there, while confirming the abundance he received from Ahmad al-Rifai in the uwaysi manner. When he returned to Anatolia, he had become a Rifai sheikh. Ibn Sarraj, in his work "Tuffah al-Arwah wa Miftah al-Irbah", relates the feats of 155 sufis including those of sheikhs belonging to the Rifai tariqa. This work gives us information about the tariqa that Sarı Saltuk--who is known to have played an important role in the conquest of Anatolia and Rumelia--and connects Sarı Saltuk's silsila to the tariqa of Rifaiyya by way of Sayyid Mahmud Hayrani. In the Velayetname on Hacı Bektaş Veli, Sarı Saltuk is shown to be an adherent of Hacı Bektaş Veli in terms of the tariqa; however, it comes about that Sarı Saltuk is connected to Hacı Bektaş Veli not through the tariqa but due to the necessities of his role as a dignitary. It is thus necessary to reconsider the topic.

Omid SAFI, Prof. Dr.

Ken'an Rifâî: Mevlana'yı 20. Yüzyıla Getirmek

Ken'an Rifai kamusal alanda tasavvuf geleneğinin yerinin küçümsemiği ve karşı çıktığı bir dünyada geç Osmanlı tasavvuf anlayışının zirvesini temsil eder. O'nun öğretileri, 20. asrın hızla değişen dünyasında, özellikle Hz. Mevlana'nın ve tasavvuf geleneğinin zamandan âzâde ilkelerini ustalıkla sunar.

Kenan Rifai: Bringing Mevlana Rumi to the 20th century

Kenan Rifai represents the culmination of a late Ottoman Sufi tradition, in a world which opposed and minimized the place of the Sufi tradition in the public space. His teachings represented a skillful way of presenting the timeless teachings of the Sufi traditions, especially that of Mevlana Rumi, in this rapidly changing world of 20th century.

Sadık YALSIZUÇANLAR

Ken'an Rifâî'nin İsimlerle Mâcerâsı

İsimler, varlıkları, kavramları ve olayları-durumları karşılar. İsim ile müsemmâ arasında bir ilişki vardır. Bu ilişkiyle daha çok semantik ilgilenir. İslam ilim ve düşünce geleneğinde, özellikle kelimacılar, isimlerin varlıklarla, olgularla ve nesnelere ilişkisi çok meşgul etmiştir. Bakara suresinin 31. Âyet-i celîlesinde şöyle buyurulmuştur :

Âdem'e isimlerin tümünü öğretti, sonra onları meleklere sunup: «Haydi, doğru iseniz onların isimlerini bana söyleyin,» dedi.

Âdem'e isimlerin öğretilmesi, "bana eşyanın hakikatini öğret" niyazında ifadesini bulan Nebevî dileğin gerçekleşmesidir. İnsanın hayatında ilişkili olduğu kişiler, mekanlar ve nesnelere isimleriyle müsemması arasında bir ilişki aranmalıdır. Bu bağlamda Kenan Rifâî Hazretlerinin hayatına bakıldığında isimlerle müsemma arasındaki ilişki bize ilginç ipuçları sunmaktadır. Allah'ın Âdem'e isimleri öğretmesi, âriflere göre, Âdem-i Hakikî'ye, eşyanın mahiyetinin açılmasıdır. Nitekim, Kenan Rifâî hazretleri de, "ilim, Hakk'ı tevhid etmektir" buyurur.

1867'de Selanik'te dünyaya gelmiştir. Selanik, ilk kez Sultan II. Murad Han tarafından fethedilmiştir.

II. Murad, Hacı Bayram Sultan'dan gıdalanmıştır. Kenan Rifâî hazretlerinin, Hacı Bayram Sultan ile, Ak Şemseddin hazretleriyle, Eşrefoğlu Rûmî hazretleriyle ruhani ilişkisini hatırlamamız gerekiyor.

Babası, Filibeli Hacı Hasan Bey'in oğlu Abdülhalim Bey; annesi Hatice Cenan Hanım'dır. Filibe ise, Sultan I. Murad Hüdâvendigâr'ca fethedilmiştir. Murad ismine dikkatinizi çekmek isterim.

Hem Selanik hem de Filibe'deki ecdat yâdigârlarına, Kenan Rifâî hazretlerinden gıdalanmış olan merhum ve mağfud Ekrem Hakkı Ayverdi'nin sonradan yapacağı kıymetli hizmetleri olacaktır. Bu, Kenan Rifâî hazretlerinin ecdat toprağına ikramıdır. İkram, Hakk'ın lütfuyla, Ekrem'in eliyle lütfedilmiştir.

Bu lütf-ı Muhammedî'dir, bütün bunları Ay – Vermişti. Dolunay, Efendimiz'in (sav) nübüvvetinin, hilal ise, velayetinin imgesidir. Hilal üçlenirse âl-i Osman, Devlet-i Âliyye demektir. Üç hilal aynı zamanda, Sâmiha, Ekrem Hakkı ve İlhan'ıdır. Bu topraklarda İlhanlılar'ın çok emeği vardır.

Sultan I. Murad Hüdâvendigâr kendini Hakk'a tasadduk edip şehid olunca, tahta oğlu Yıldırım Bâyezid geçmiştir. Bâyezid ise, Şeyh Hâmîd-i Veli (Somuncu Baba) Emir Sultan'dan feyizlenmiştir. Hacı Bayram, Somuncu Baba'nın yadigarıdır. Kenan Rifai hazretlerinin muhterem pederinin ön adı ise, Hacı'dır. Nitekim Hazret, Hac'da, Hicaz'da, o kudsi ve şerîf beldelerde çok lütuflara erişecektir. Âkıbet, Mekke-i Mürekkeme'nin, Medine-i Münevvere'nin, Kâbe-i Şerif'in kalbi olan Efendimiz'in Hırka-ı Şefir'ine yerleşecektir. Hırka, velâyet sırrıdır. Hırka-ı Şerif, Hazret-i Canan'ın ilminin, irfanının ve muhabbetinin mirasının sembolüdür. Hırka-i Şerif, Fâtih'tedir. Fâtih, Akşemseddin hazretlerinin dervişidir. Akşemseddin Hacı Bayram Sultan'dan inabelidir.

Mekke, Medine, Kudüs ve Şam ile birlikte kutsal bir şehir olan İstanbul'un fethi, Fâtih Sultan Mehmed Han'a nasib olmuştur. Filibe'de, tıpkı İstanbul gibi 7 tepeden oluşur.

Sultan İkinci Murad, Somuncu Baba'nın, Eşrefoğlu Rûmî hazretlerinin, Emir Sultan'ın, Hacı Bayram-ı Veli'nin şerefli olduğu Bursa'ya da bir Muradiye külliyesi vakfetmiştir.

Selanik, Filibe, Bursa, İstanbul, Mekke ve Medine... Onlar aynı ruhtan neşet ederler.

Kenan Rifai's Adventure with Words

Words cater to existences, concepts, and events-situations. There is a relationship between the name and the named. Semantics deals with this relationship more. In the Islamic tradition of knowledge and thought, the relationship between names and existences, facts, and objects has interested the theologians especially. It has been ordered thus in the 31st verse of sura Baqara:

"And He imparted unto Adam the names of all things; then He brought them within the ken of the angels and said: 'Declare unto

Me the names of these, if what you say is true."

Adam being taught the names is the actualization of the prophetic prayer expressed in the saying "Teach me the truth of things." A relationship should be sought between the names and the named among the relevant persons, places, and objects in people's lives. When looking at Kenan Rifai's life in this context, the relationship between the names and the named provides interesting clues. According to the gnostics, Allah teaching Adam the names is the qualities of things being opened up to the Adam of Reality. As a matter of fact, Kenan Rifai says, "Knowledge is to unite Truth."

He was born in Salonica in 1867. Salonica had first been conquered by Sultan Murad II.

Murad II had been nourished by Hacı Bayram. We must remember Kenan Rifai's spiritual relationship with Hacı Bayram, Ak Şemseddin, and Eşrefoğlu Rumi.

His father was Abdülhalim Bey the son of Haji Hasan Bey from Filiba (Plovdiv) and his mother was Hatice Cenani Hanım. Filiba had been conquered by Sultan Murad I Hüdâvendigâr. I would like to draw your attention to the name Murad.

The late Ekrem Hakkı Ayverdi, who had been nourished by Kenan Rifai, would provide valuable service to the heirlooms in both Salonica and Filiba. This is Kenan Rifai's gift to the ancestral land. The gift was given through the blessing of Truth and the hand of Ekrem.

This is the Muhammadan blessing, and all of this has been given by the moon. The full moon signifies the prophethood of the Prophet Muhammad while the crescent is the symbol of his sainthood.

If the crescent is tripled, it means the Sublime Ottoman State. The three crescents are also Sâmiha, Ekrem Hakkı, and İlhan. There is much work by İlhan in this land.

When Sultan Murad I Hüdâvendigâr gave himself over to Truth and became a martyr, his son Yıldırım Bâyezid came to the throne. Bâyezid had been nourished by Shaikh Hamid-i Veli (Somuncu Baba) Emir Sultan. Hacı Bayram is the heirloom of Somuncu Baba.

Kenan Rifai's respected father's forename is Hacı. As a matter of fact, this revered person would gain many blessings while on Hajj in the holy and sacred cities of the Hejaz. Fate would have it that he would move to our Prophet's Hirqa al-Sharif (mantle), the heart of Mecca, Madina, and the Kaaba. The mantle is the secret of sainthood. The Hirqa al-Sharif is the symbol of the knowledge, wisdom, and affection of the Excellence of the Beloved. The Hirqa al-Sharif is in Fatih. Fatih is the dervish of Ak Şemseddin. Ak Şemseddin was accepted into the tariqa by Hacı Bayram.

A holy city like Mecca, Madina, Quds, and Damascus, Istanbul's conquest was granted to Mehmed the Conqueror. Just like Istanbul, Filiba is also made up of 7 hills.

Sultan Murad II endowed the Muradiyya complex that has been honored by Somuncu Baba, Eşrefoğlu Rumi, Emir Sultan, and Hacı Bayram to Bursa.

Salonica, Filiba, Bursa, Istanbul, Mecca, and Madina...they all emerge out of the same spirit.

Semih CEYHAN, Doç. Dr.

Ken'an Rifâî Hazretlerine Müntesip Osmanlı Şeyhülislamı

Osmanlı'da ilmiye teşkilâtının başı olan şeyhülislam gerek entellektüel ilgileri, gerek intisapları açısından tasavvuf disiplini ile daima yakın münasebet içinde olmuşlardır. Genellikle ilk şeyhülislam kabul edilen Molla Fenârî'nin diğer tarikat nisbetleriyle birlikte özellikle Rifâiyye'de kol piri olması bu durumun tezâhürlerinin başlangıcını teşkil ettiği ileri sürülebilir.

Tebliğimizde Osmanlı şeyhülislamlarının tasavvuf ve tarikat dünyasıyla ilişkilerinin boyutları panoramik bir şekilde serdedildikten sonra, son dönem İstanbul tasavvuf hayatının mühim simalarından biri olan Kenan Rifâî hz.lerine müntesip Osmanlı şeyhülislamını ele alacağız. Kenan Rifai ve yirminci asrın ışığında müslümanlık adlı eserde Kenan Rifâî'ye biat eden üç şeyhülislam ismi zikredilmektedir: Şeyhülislam Haydârîzâde İbrahim Efendi

(1864-1933), Dürrîzâde Abdullah Efendi (1869-1923), Şeyhülislam Nesimi Efendi(?) (s. 114, 394).

Mezkur eserde Haydârîzâde İbrahim Efendi'ye dair şu câlib-i dikkat olay nakledilir:

"Haydârîzâde, Ken'an Rifâî'nin müritleri halkasına girmek kararını verdiği zaman, bazı dostları tarafından: "Niçin Esat Efendi (Esat Erbili) gibi ledün ilmine ecdattan vâris yaşlı başlı bir şeyhe değil de böyle sivil bir kimseye intisap etmek istiyorsun?" târîzine uğrayınca, şu mukâbelede bulunmuştur. "Esat Efendi'deki kâl ilmi bende de var; fakat beni teshîr eden zattaki hal ilmi ne Esat Efendi'de, ne de bende var. Beni onun rûhâniyeti cebzetti!"

Ottoman Sheikhs al-Islam Initiated by Kenan Rifai

The sheikhs al-Islam (chief religious officer in the Ottoman Empire) who were the heads of the ulama in the Ottoman Empire have always been in close contact with the discipline of tasawwuf both in terms of intellectual interest as well as their initiation. Accepted as the first sheikh al-Islam, Molla Fenari can be accepted as the beginning of this situation due to his being the founder of an arm of Rifaiyya as well as his place in other tariqas.

In our presentation, upon setting forth the dimensions of the relationship of Ottoman sheikhs al-Islam with the world of tasawwuf and tariqa in a panoramic manner, we will consider the Ottoman sheikhs al-Islam who were initiates of Kenan Rifai, an important figure of the later period of Istanbul tasawwuf life. There are three sheikhs al-Islam whose names are mentioned in the book Kenan Rifai and Muslimhood in Light of the 20th Century: Sheikh al-Islam Haydârîzâde İbrahim Efendi (1864-1933), Dürrîzâde Abdullah Efendi (1869-1923), Sheikh al-Islam Nesimi Efendi (?). (pp. 114, 394)

In the aforementioned text, this attention-drawing event is mentioned about Haydârîzâde İbrahim Efendi:

"When Haydârîzâde decided to enter the circle of Kenan Rifai's students, some of his friends asked him: 'Why do you want to adhere

to a civilian sheikh like him when there are those like elderly Esat Efendi who is heir to the divine knowledge from a long line?' He answered in the following manner: 'The knowledge of saying that Esat Efendi has I also possess, but the knowledge of being that is in the person who fascinates me--neither Esat Efendi nor I have it. His spirituality has captivated me!'"

Stephen HIRTENSTEIN

Aşkın ve İlimin Okulu: Ken'an Rifâî (1867-1950) ve Bülent Rauf (1911-1987) Üzerine Düşünceler

Bir insanın gerçek eğitimi, belirli bir konuda veya uzmanlık alanında değil, İlahî olanın sevgisine ve ilmine dayalı dolu bir hayatın nasıl yaşanacağı konusunda olmalıdır. Bu sunum, geç dönem iki Osmanlı figürünün mânevîyatın en derin gelenekleri ile modern seküler dünya arasında nasıl köprü kurduklarını açıklayacaktır. Ayrıca Ken'an Rifâî ve Bülent Rauf'un bu mirası günümüz insanı için nasıl yaşanılır hâle getirdiğine ışık tutacaktır.

The School of Love and Knowledge: Reflections on Kenan Rifai (1867-1950) and Bulent Rauf (1911-1987)

The real education of a human being is not in particular subjects or specialised studies but in how to live a full life based on love and knowledge of the Divine. This talk will explore the ways in which two late Ottoman figures built bridges between the deepest traditions of spirituality and the modern secular world. It will reflect on how both Kenan Rifai and Bulent Rauf have made this legacy relevant to people today.

Türkan ERKMEN

Hocasıyla Yazan Bir Kalem: Nezihe Araz

Nezihe Ablamla 1946 senesinde, Kenan Rifai Hazretleri'nin Rahmet Kapısında tanıştık. O Rahmet Kapısı ki, kimleri misafir etmemişti; patrikler, papazlar, şairler, edipler, profesörler, zenginler, fakirl-

er, . . . Çünkü orası bütün insanların huzur bulduğu yuvaydı.

Nezihe Ablam Ankaralıydı. Gencecik bir felsefe asistanıydı. Babası Atatürk'ün ilk milletvekillerinden Rifat Araz Beyefendi, annesi Müzeyyen Hanımefendi. İşte bu güzel aileye Rahmet Kapısını buldurmaya vesile olan Nezihe Ablamın ağabeyi Kemal Bey'di. Çünkü Kenan Rifai Hazretleri onun liseden hocasıydı ve o hocasını meftundu, onu çok seviyordu. Bu yüzden ailesini de tanıştırmak istedi. Nezihe Abla biraz güç meşrepli idi. Fakat Kenan Rifai Hazretleri ile tanıştıktan sonra, maddi güçlükleri maneviyata dönüştü. Hocası ondaki kabiliyetleri keşfetti ve ona yeni ufuklar açtı. 1950 senesine kadar Hocasından ilim tahsil etti. Kenan Rifai Hazretleri'nin Cemal'e yürümesinden sonra, gazeteciliğe ve yazarlığa başladı. Aynı zamanda elinde Mesnevi ve Kendilerinin sohbetlerinin çalışmaları Samiha Ayverdi, Safiye Erol, Sofi Huri, Nezihe Araz Hanımefendiler, Nihat Sami Banarlı Beyefendi, hepsi birbirlerinden kıymetli olan yazarların işbirliği ile yapılırdı. Nezihe Ablam bir taraftan da en güzel tasavvufi eserlerini yazmaya başladı. Ve hocasından öğrendiklerini sayfalara döktü; kah Hocası " Dertli Dolap" ta Yunus oldu, kah Mevlana, kah Ahmet Yesevi . . . O hep Hocasını yazdı, yazdı. Ömrü yazmakla geçti. Kalemî güzel ve akıcıydı. Bir mektubunda bana şöyle yazmıştı: "Türkan'cığim acılar, ıstıraplar Allah aşkını kabartan maya hükmündedir." Ne güzel bir sözdü, hiç unutmadım. Nezihe Ablam, biraz da kendini anlatıyordu sanki. Bizlere kıymetli eserler ve sevgisini bıraktı, sevdiğine kavuştu. Nurlar içinde ol güzel kardeşim. Sen daima içimizde bizden bir parçasın. Allah öbür alemde de ayırmasın inşallah. Amin.

A Pen that Writes with her Teacher

I met my dear sister Nezihe in 1946 at the Door of Mercy of Kenan Rifai. This is such a Door of Mercy that it was better to ask who has it not harbored?...dignitaries, patriarchs, priests, poets, scholars, professors, rich people, poor people... Because this was, and continues to be, a hearth where everyone finds peace.

My fellow companion Nezihe was from Ankara. She was a young assistant professor in philosophy. Her father was one of the first members of parliament, Rifat Araz Beyefendi, and her mother was Müzeyyen Hanımefendi.

The one who was conducive to this family finding the Door of Mercy was Nezihe's older brother, Kemal Bey. Kenan Rifai was his teacher from high school and had left a tremendous impression on him; Kemal loved Kenan Rifai very much. For this reason, he wanted to introduce his family.

Nezihe was of a hard disposition, but after meeting Kenan Rifai, this brittleness transformed into spirituality. Her teacher discovered the abilities given to her by the Creator and expanded her horizons. Until 1950, she studied with her Teacher, Kenan Rifai.

After Kenan Rifai's passing, she began journalism and writing. At the same time, work on Kenan Rifai's Masnavi commentary and his discourses would be done, with Sâmiha Ayverdi, Safiye Erol, Sofi Huri, Nezihe Araz, and Nihat Sami Banarlı--all of whom writers as valuable as the other--contributing to the process.

Alongside this, Nezihe began to write her most beautiful tasawwuf books as well. She poured what she had learned from her teacher on to the pages. Sometimes her teacher appeared as Ahmed Yasawi, sometimes as Mawlana, and sometimes as Yunus Emre in Sorrowful Mill (Dertli Dolap).

She always wrote her teacher. Her life was spent writing. Her pen was beautiful and smooth. In one of her letters, she wrote to me the following: "My dear Türkân, sorrows and pains are as the yeast, raising the love of Allah." So beautiful were these words that I never forgot them. It was almost as if my dear Nezihe was speaking about herself a little bit. She left us her valuable works and her love, and was united with her beloved. Be in the Divine Light my beautiful sister. You are always a part of us. May Allah not separate us in the other world as well. Amin.

Yusuf ÖMÜRLÜ

İlâhiyat-ı Ken'ân

Ken'ân Rifâî Hz., müşidinin kendisine telkini olan, insanlara ve hattâ bütün yaratılmışa, karşılıksız hizmet ve onlarla doğumda, ölümden ve her hâlde bir, beraber olmak düstûru doğrultusunda,

her fırsatı ve yöntemi deneyerek, üzerindeki vazifeyi ifâ etmiştir. Zaman, mekân, hâl, anlayış, ve genel görüşler ne olursa olsun, O, zamanın ve durumun gereği neyi gerektiriyorsa, ona, "Haktandır" diye boyun bükerek, bazen sohbet, bazen mûsîkî, şarkı, ilâhi, na't, bazen de şiir ile Hak ve hakikat yolunu, büyüğe küçüğe, gösterip, uygulamak ameliyesinden hiç vazgeçmemiştir. Kendileri için; bunlar birer âlet, fakat esas olan, ahlâk-ı Muhammedî'yi insanlara aşılacaktır ve bu yolda, yukarıda saydığımız vâsıtaların değeri; ancak amaca başarıyla erdirmeleri ölçüsündedir.

Kendileri, Hz. Mevlâna'nın Mesnevî'sini, Kur'ân'ın tefsîridir diyerek, ve yine Hazretin himmetiyle, okutmuşlar, Vâlideleri Hatice Cenân Sultân'ın ezbere bildikleri Niyâzî divânını Mesnevî'nin şerhi olarak belirtmişler ve "biz de onun lübbünü İlâhiyat-ı Ken'ân'da yaptık" buyurmuşlardır. Bütün tasavvufî umdelerin, hakikatte, özünü içeren İlâhiyat-ı Ken'ân, başta Ken'ân Rifâî Hz. olmak üzere pek çok kişi tarafında bestelenmiştir ki bunların bazıları Kendilerinin aşkın sevgisinin anlık zuhuru olarak, usûlden, makamdan münezze, fakat kimisi de mûsîkî olarak da yüksek seviyeli eserlerdir. Hak ve hakikatin Kendilerinin aynasından yansımaları olan bu güfteler, yine, kimi zaman kıyıda köşede kalmış, nâdîde makamların elbisesini giymişler ve bu özellikleriyle başka kitaplarda da yer bulmuşlardır. Özellikle dînî eser formlarında çok kullanılan, Büzürg, Şeref-i Hamîdî, Irak, Hisar büselik, Saba Zemzeme, Rast-ı Cedîd, Ferahnakaşîran, Ferahfezâ eserler bu minvâl besteleridir.

İlahiyat-i Kenan

In accordance with what his murshid had told him, Kenan Rifai performed his duty in a manner whereby he was always in service--through myriad ways--to not just people but also all of creation, being with them in their births as well as their deaths. No matter the time, place, state, understanding, or general perceptions, he never quit his work of showing and implementing the path of Truth and reality and did it according to the necessities of the time and situation while saying "This too is from God". He would sometimes use discourses, sometimes music, songs, hymns, poems about the Prophet Muhammad, and sometimes other poems, without separating between the old and young. For him these were all just tools, what was essential was to transmit to people

the beautiful conduct of the Prophet Muhammad; in this path, the value of the tools mentioned above were only as much as their ability in achieving this goal.

He had read Mawlana's Masnavi by saying that it is a commentary of the Qur'an through the benevolence of Mawlana. He indicated that Niyazi Misri's diwan, fully memorized by his mother Hatice Cen-nan Sultan, was the commentary of the Masnavi and stated that "We have given the essence of this in the Ilahiyat-i Kenan". The Ilahiyat-i Kenan, containing all the tasawwufi principles, has been set to music by many, foremost among them Kenan Rifai himself. Some of the compositions made by Kenan Rifai were momentary appearances of his love and passion and thus free from rhythm and maqam, however, some are also pieces of a high standard as music. These words, which are reflections of Truth and Reality in his mirror, have sometimes been left in hidden corners, wearing rare maqams and finding places in different books due to these features. Uncommon among religious pieces, maqams such as Büzürg, Şeref-i Hamîdî, Irak, Hisar bûselik, Saba Zemzeme, Rast-ı Cedîd, Ferahnakaşîran, and Ferahfezâ are among these types.